

AP 4 VURDÉR FODEROMKOSTNINGERNE OP IMOD MÆLKEYDELSEN OG AFREGNINGSPRISERNE

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Det er vigtigt, at du som landmand har fokus på bedriftens foderomkostninger, fordi det er den største enkeltomkostning i en mælkeproduktion. Samtidig skal du se dem i sammenhæng med mælkeydelsen og afregningspriserne.

UNDERSØG, HVORFOR BEDRIFTENS FODEROMKOSTNINGER AFVIGER FRA BUDGETTET

Hvis dine foderomkostninger er højere end budgetteret, bør du forholde dig til, hvorfor dette er tilfældet. Har du haft flere dyr, fodret mere intensitet, oplevet højere priser på de indkøbte fodermidler?

Samtidig må du have dig for øje, hvordan omkostningerne er fordelt i budgettet. Er indkøbt foder delt lige ud på alle årets måneder, eller er de placeret der, hvor de forventes indkøbt? Hvis de er fordelt lige, kan det nemlig give afvigelser, hvis du sammenligner måneds tal for især de måneder, hvor der indkøbes foder. Der kan også være udsving for grovfoderet.

VURDER DINE FODEROMKOSTNINGER OP IMOD MÆLKEYDELSEN

Højere totale foderomkostninger er ikke nødvendigvis en dårlig ting, hvis det har resulteret i en

tilsvarende høj ydelse, og hvis det er sket under de rigtige prisforudsætninger. Foderomkostningerne skal dermed sammenholdes med, hvor meget mælk der er produceret.

Tidligere undersøgelser har vist, at det ikke er bedrifter med høje og/eller stigende ydelser, der har de største foderomkostninger pr. kg EKM. Hvis du kan producere mere mælk og dermed udnytte foderet bedre, vil det give god økonomisk værdi.

VURDER DINE FODEROMKOSTNINGER OP IMOD AFREGNINGSPRISERNE PÅ MÆLK

Det nytter ikke noget at have de højeste ydelsesniveauer, hvis afregningsprisen ikke kan bære de omkostninger, der følger med at ligge på dette niveau. Afregningsprisen vil dog så godt som altid ligge over foderomkostningerne, så det vil især være, hvis du har igangsat ekstra tiltag for at nå højere ydelsesniveauer, at der kan opstå udfordringer.

Det er dog altid relevant at holde øje med prisforholdene på sin bedrift. Til det kan du bl.a. bruge nøgletallet ”mælk minus foder”, der findes i Dashboardet og i DMS. Det viser forskellen mellem din afregningspris og dine foderomkostninger pr. kg EKM. Dette er dog et gennemsnit af dine omkostninger og kan dermed ikke svare på, om du skal producere et kg mælk mere – her skal der en marginal betragtning i spil.

SÅDAN REDUCERER DU FODEROMKOSTNINGERNE PÅ DIN KVÆGBEDRIFT UDEN AT PÅVIRKE MÆLKEYDELSEN

Ønsker du at reducere dine foderomkostninger, kan det være relevant at undersøge, om det kan gøres uden at påvirke ydelsen, da det så vil kunne skabe et stort overskud. I den forbindelse bør du få undersøgt, hvilket ydelsesniveau med tilhørende foderomkostninger der er det økonomisk optimale for din bedrift, og/eller hvad bedriftens mål er.

Der er flere forskellige måder, hvorpå du kan arbejde med at reducere dine foderomkostninger, og det vil være individuelt fra bedrift til bedrift.

Her er en række punkter, der er værd at overveje på din bedrift:

- **Optimer priserne på det indkøbte foder.** Det er store forskelle mellem, hvilke priser der forhandles hjem på indkøbt foder. Vurder, om du får forhandlet dig til gode nok kontrakter og på de rigtige tidspunkter. Vurder, om du er den rette mand til jobbet, eller om der skal købes hjælp udefra. Det kan også være, at der er andre og billigere alternativer til det, du indkøber, men af samme kvalitet.

- **Er foderplanen den mest økonomisk optimale?** Kan det måske bedre betale sig at lave nogle ændringer i fodringen for at få lavere priser på rationen? Der kan være, at det bedre kan betale sig at skifte soja ud med raps, eller droppe indkøb af unødvendige mineraler. Det kan ligeledes være, at der findes billigere alternativer til de mærker, du køber, men med samme kvalitet.
- **Vurder om kvaliteten af dit grovfoder er tilfredsstillende.** Hjemmeavlet foder vil oftest bogføres til standard interne overførselspriser. Dermed er de faktiske omkostninger til at fremstille foderet ikke direkte inkluderet i de foderomkostninger, du ser i Dashboardet, i DMS og under fremstillingspriser i Business Check. Kvaliteten af det grovfoder, der anvendes, påvirker dog mælkeproduktionen direkte. En analyse af omkostningerne i forhold til kvalitet kan være en meget god ide.
- **Identificer kilder til spild, og vurder, om de kan begrænses.** Spild kan være foder fra foderbordet, det kan være spild i siloen, fordi noget af fodret er blevet dårligt, eller noget helt tredje. At undersøge, hvor der er spild på din bedrift, er det første step til at igangsætte tiltag, der kan reducere det. Hvis du har mindre spild, vil dit foder strække længere, og dine foderomkostninger vil dermed falde.
- **Forbedr din fodereffektivitet.** Hvis det er muligt at forbedre din fodereffektivitet, vil dyrene udnytte foderet bedre, og det vil derfor være muligt at opnå en højere ydelse med samme omkostninger – eller med færre omkostninger at opnå den nuværende ydelse. Det kan bl.a. være, at du vil have udbytte af at blande foderet bedre, så kørerne ikke har mulighed for at sortere i blandingen. Det kan være med til at sikre, at alle kørerne får den tiltænkte fodersammensætning og til dels mængde.

Undersøg og forbedr omkostningerne til hjemmeavlet foder på bedriften – både grovfoder og korn

Hjemmeavlet foder vil oftest bogføres til standard interne overførselspriser. Dermed er de faktiske omkostninger til at fremstille foderet ikke direkte inkluderet i foderomkostningerne.

Derfor er det værd at forholde sig til, hvordan det ser ud med omkostningerne til produktion af foder – grovfoder især. En analyse af dette bør også omfatte, om der produceres i den rette kvalitet i forhold til målet for mælkeproduktionen.

For at arbejde med bedriftens omkostninger til produktion af foder kan du:

- Undersøge omkostningerne til fremstilling af foder ved at bruge f.eks. fremstillingsprisen i Business Check eller produktionspriserne i FMS. Og dykke ned i, hvordan de er fremkommet og hvad der eventuelt bør og kan forbedres.
- Fastlæg dit mål for omkostningerne til fremstilling og/eller den ønskede kvalitet på foderet
- Lav en plan for, hvordan du opnår dit mål
- Udfør handlingerne, lav analyser af foderet og følg op

Du kan også gøre dig nogle mere taktiske og strategiske overvejelser i forhold til, om du selv skal

dyrke dit grovfoder eller dine salgsafgrøder, hvilke opgaver i marken du selv skal udføre, og hvilke du skal købe dig til, hvordan din maskinpark skal se ud for at være optimal, bedriftens arrondering osv.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ ANDRE OMKOSTNINGER PÅ BEDRIFTEN

Beslutninger vedrørende din fodring vil også kunne påvirke andre omkostningers poster. Der er blandt andet meget arbejdstid forbundet med fodringen, og ændringer heri kan både bidrage til, at I bruger mere eller mindre tid. Der vil ligeledes være en omstillingsperiode, hvis du sætter nye procedurer i værk.

Fodring trækker også på traktortimer til at blande foder og på fuldfodervognen. Forhold dig derfor også til de påvirkninger, som fodring har på dine andre omkostninger.

SÅDAN SIKRER DU VALIDITETEN AF DINE FODEROMKOSTNINGER

Inden du træffer de store beslutninger på baggrund af, at du har vurderet, at dine foderomkostninger er for høje, er det vigtigt, at du holder for øje, hvor valide dine data er.

Måler du det faktiske forbrug af foder i perioden ved præcis udvejning, og får dette ind i dine budgetopfølgninger? Vurderer du forbruget ud fra primo og ultimo beholdninger og afskrivning af siloen? Får du placeret de forskellige typer spild?

Dette er alt sammen med til at påvirke, hvor præcise dine omkostninger er, og hvor præcis en vurdering du kan forsvare at lave ud fra dem. Skønnes foderforbruget for eksempel, kan det blive noget upræcist, og dermed er det ikke et godt nok grundlag at træffe beslutninger ud fra.

Læs mere om, hvordan du opgør dine beholdninger og dit foderforbrug i artiklen "[Sådan kommer du i gang med lagerstyring i landbruget](#)"